

- Tillæg nr. 1 til
§12-miljøgodkendelse
til
Ellesgaard
Ibskervej 35
3740 Svaneke

Kolofon: Bornholms Regionskommune; April 2014

Udarbejdet af:	Teknik & Miljø
Layout & Tryk:	Teknik & Miljø
Journalnummer:	09.17.18P19-0016
Sagsbehandler:	Helle Thers
Kortbilag:	Kort & Matrikelstyrelsen

Tillæg til § 12-miljøgodkendelse til Ellesgaard

Tillæg nr. 1

Gyldighed

Dette tillæg til miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 3 i lov nr. om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Tillægget til miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 3. april 2014.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	3
1 Tillæg til miljøgodkendelsen	5
1.1 Baggrund	5
1.2 Afgørelse	5
1.3 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	5
Vilkår for tillægget til §12-miljøgodkendelsen	6
2 Tillæggets forudsætninger – miljøteknisk beskrivelse	9
2.1 Ansøger og ejerforhold	9
2.2 Husdyrbruget	9
2.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	9
2.3.1 Landskabelig placering af Ellesgaard	9
2.4 Opbevaringskapacitet	10
2.4.1 Produktion af husdyrgødning	10
2.4.2 Ejendommens opbevaringsanlæg	10
2.5 Bedriftens landbrugsbrugsjord	11
2.5.1 Harmoniareal	11
3 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug	12
3.1 Energi	12
3.1.1 El	12
3.1.2 Diesel	12
3.2 Vand	12
4 Forventede reststoffer og emission fra anlægget	13
4.1 Husdyrgødning	13
4.2 Kvælstofudvaskning	13
4.2.1 Overfladevand – Nitratklasse 1	13
4.2.2 Grundvand – nitratfølsomt område	13
4.3 Fosfor	13
4.4 Ammoniakfordampning	13
4.5 Lugtemission	14
4.5.1 Vedvarende lugtkilder	14
4.5.2 Periodiske lugtkilder	14
4.6 Støvemission	15
4.7 Støjkilder	15
4.7.1 Vedvarende støjkilder	15
4.7.2 Periodiske støjkilder og tiltag mod støjkilder	15
4.8 Lys	15
4.9 Transport	15
4.10 Intern transport	15
4.11 Ekstern transport	16
4.12 Fluer og skadedyr	16
4.13 Spildevand	16
4.14 Affald	16
4.14.1 Olie- og kemikalieaffald	17
4.14.2 Animalsk affald	17
5 Vurdering af produktions miljøpåvirkning	17
5.1 Kvælstofpåvirkning	17
5.1.1 Overfladevand	17
5.1.2 Grundvand	17
5.1.3 Vandløb og søer	18
5.2 Fosforudledning	18
5.3 Ammoniakdeposition til naturarealer	18
5.4 Pesticidpåvirkning	20
5.5 Påvirkning af bilag IV arter	20
6 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier	21

7	Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik	21
8	Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse	26
8.1	Alternative løsninger	26
8.2	0-alternativ	27
9	Samlet konkluderende vurdering.....	27
10	Generelle forhold.....	28
10.1	Tidligere offentliggørelser	28
10.2	Offentlig høring	28
	Bilag 1 – Ellesgaard placering i forhold til §3-natur og EU-habitatområder	30
	Bilag 2 – Anlægstegning	32

1 Tillæg til miljøgodkendelsen

1.1 Baggrund

Bornholms Regionskommune modtog i 2010 en ansøgning om, at dyreholdet på Ellesgaard ønskes udvidet. Svineproduktionen på Ellesgaard kan udvides fra 10.000 smågrise (7,3-32 kg) og 8344 slagtesvin (32-107 kg) til 14.608 slagtesvin (32-114 kg) og 17.000 smågrise (7,3-32 kg), hvilket svarer til en udvidelse fra 281,78 dyreenheder (DE) til 541,56 DE. I forbindelse med udvidelsen bygges en ny slagtesvinestald og en gyllebeholder.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige ændringer ved husdyrproduktionen på Ellesgaard, Ibskervej 35, 3740 Svaneke, matr. nr. 57f mfl. Ibsker i forhold til den eksisterende § 12-miljøgodkendelse af 14. juli 2010.

1.2 Afgørelse

Denne godkendelse omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ellesgaard, Ibskervej 35, 3740 Svaneke. Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktion vedrørende CHR nr.74906, og ejendommen er desuden knyttet til CVR nr. 31926297 samt P-nr. 1015043543.

Bornholms Regionskommune giver tillægget til § 12-miljøgodkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Tillægget til § 12-miljøgodkendelsen er givet i henhold til § 12, stk. 3 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug (husdyrloven).

Tillægget til § 12-miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de gældende regler på området og miljøgodkendelsens vilkår overholdes. Forudsætningerne for tillægget til §12-miljøgodkendelsen er de oplysninger, der er givet i ansøgningsmaterialet, jf. ansøgning fra Miljøstyrelsens IT-ansøgningssystem, www.husdyrgodkendelse.dk, skemanummer 22110 med tilhørende bilag, samt øvrigt materiale indsendt af ansøger eller ansøgers konsulent.

Hvis ikke tillægget til §12-miljøgodkendelsen er opfyldt, eller tillæggets vilkår ikke efterleves, kan dette medføre at hele eller dele af tillægget bortfalder.

Tillægget til §12-miljøgodkendelsen skal være udnyttet senest to år efter godkendelsesdatoen, således at bygningsmæssige ændringer er gennemført [ny stald opført] og produktionen svarer til tillægget. Hvis tillægget til §12-miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af tillægget, som ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Produktionen må hvert år være op til 15% mindre end den angivne maksimale produktion

1.3 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse

Bornholms Regionskommune meddelte 14. juli 2010 miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Ellesgaard, Ibskervej 35, 3740 Svaneke, matr. nr. 50 mfl. Ibsker. Miljøgodkendelsen vedrører en udvidelse fra 300 årssøer, 7200 smågrise (6,5-26 kg), 4800 slagtesvin (7,5-32 kg) til 10.000 smågrise (7,5-32 kg) og 8344 slagtesvin (32-107 kg), hvilket svarer til en udvidelse fra 225,10 dyreenheder (DE) til 281,38 DE.

Der er indarbejdet fleksibilitet i husdyrholdet, således at indenfor det tilladte produktionsniveau tillades afvigelser i ind- og afgangsvægt, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides. Indgangsvægten må variere mellem 27 og 32 kg og afgangsvægten må variere mellem 105 og 110 kg som gennemsnit over året. Det maksimale antal dyreenheder på 281,38 DE må ikke overskrides.

I forbindelse med den ansøgte udvidelse på Ellesgaard (i den eksisterende miljøgodkendelse fra 2010) blev der ikke opført nye bygninger. Afgørelsen om miljøgodkendelse blev truffet i henhold til Lov om

miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug §12, stk. 2. Afgørelsen blev annonceret i Bornholms Tidende den 14. juli 2010 med klagefrist til den 25. august 2010.

Ellesgaard, Ibskervej skal således indrettes og drives efter:

- §12- miljøgodkendelse af 14. juli 2010 og dens vilkår til ejendommens drift
- Tillæg nr. 1 til §12-miljøgodkendelsen af 3. april 2014 og dets vilkår til ejendommens drift.

Vilkår for tillægget til §12-miljøgodkendelsen

Tillægget til §12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår.

Generelle forhold

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet, den vedlagte miljøtekniske beskrivelse og vurdering, samt vilkårene i miljøgodkendelsen af 14. juli 2010 og vilkårene i nærværende tillæg (Tillæg nr. 1).
2. Der skal i den daglige drift være en person, der er bekendt med vilkårene i dette tillæg og vilkårene i miljøgodkendelsen af 14. juli 2010 og tillæg nr. 1 af 3. april 2014, og som sikre, at de overholdes.

Produktion

3. Produktionens omfang

Dette tillæg omfatter svinehold på 17.000 smågrise (7,3-32 kg) og 14.608 slagtesvin (32-114 kg), svarende til 541,56 DE.

Inden for dette produktionsniveau tillades afvigelser i ind- og afgangsvægt, så længe det maksimale antal DE ikke overskrides. Indgangsvægten må variere mellem 27 og 32 kg og afgangsvægten må variere mellem 107 og 114 kg som gennemsnit over året. Det maksimale antal dyreenheder på 541,56 DE må ikke overskrides.

4. Bortfald af tillægget til §12-miljøgodkendelsen

Tillægget skal være udnyttet senest to år efter godkendelsesdatoen, således at bygningsmæssige ændringer er gennemført og produktionen svarer til tillægget. Hvis tillægget ikke har været helt eller delvist udnyttet tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af tillægget, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Produktionen må dog hvert år være op til 15% mindre end den angivne produktion, uden at dette får konsekvenser for tillægget.

5. Staldanlæg og gyllekølingsanlæg

Der skal i klimastalden, en sektion af de eksterne slagtesvinestalde samt i den nye slagtesvinestald være etableret gyllekølingsanlæg.

- a. Gyllekanalerne i den nye slagtesvinestald, såvel som i den allerede eksisterende slagtesvinestald skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe – totalt i alt 1339 m².
- b. Varmepumpen i slagtesvinestaldene skal levere en årlig køleydelse på mindst 374.920 kWh, for at reducere ammoniakfordampningen med 30 %. Dette svarer til en køleeffekt på 35 kW med en driftstid på 8000 timer om året.
Der tillades endvidere fleksibilitet i forhold til foderkorrektioner, således at hvis der opnås en bedre fodereffektivitet for slagtesvin, kan køleydelsen sættes ned i det omfang, at den samlede ammoniakfordampning ikke øges. Dette vil dog kræve, at ansøger indsender en beregning heraf i husdyrgodkendelse.dk og får Teknik & Miljø accept af dette, før køleydelsen må sænkes.

- c. Der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Energimåleren skal være forsynet med automatisk datalogger, der registrerer den månedlige og årlige køleydelse målt i kWh. Alternativt kan der monteres en timetæller og en separat elmåler på varmepumpen. I så fald skal følgende ligning overholdes: antal timer årligt x køleeffekt = mindst den årlige køleydelse, der er stillet vilkår om.
- d. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- e. Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Anlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.
- f. Enhver type af driftsstop noteres i logbog sammen med angivelse af årsag og varighed.
- g. Registreringer fra datalogger, logbogen, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst tre år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

6. Fodervilkår

Der skal foreligge dokumentation for, at der ved fodring af slagtesvinene maksimalt anvendes 2,66 FE pr svin og 150 g råprotein/FE og ved fodring af smågrisene maksimalt anvendes 1,85 FE pr. svin. Dokumentationen skal dække mindst en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar det efterfølgende år. Dokumentationen skal være i form af fx effektivitetskontrol.

Vedligeholdelse af staldanlæg

- 7. Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg eller lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

8. Arealanvendelse

På bedriftens arealer (ejede og forpagtede) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 353,6 DE pr. planår (1/8 til 31/7), og således at der på bedriftens arealer ikke udbringes mere end 1,36 DE/ha. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år fx i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumentere dette 5 år tilbage i tiden). Der må derudover ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som fx affald.

7. Godkendelse af aftalearealer

Alle aftalearealer som ligger inden for nitratfølsomme områder skal være godkendt efter husdyrloven til udbringning af husdyrgødning, inden der må ske udbringning af husdyrgødning fra denne bedrift.

Såfremt kommunen ved udskiftning af aftalearealer vurderer, at udbringning af husdyrgødning på arealerne ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt, kan der udbringes husdyrgødning på disse arealer uden forudgående godkendelse af arealerne.

8. Udskiftning af udbringningsarealer

Såfremt der sker ændringer i bedriftens udbringningsarealer, skal dette anmeldes til Bornholms Regionskommune inden planårets begyndelse den 1. august. Nye arealer kan erstatte arealer i dette tillæg til §12-miljøgodkendelsen, hvis de nye arealer har mindst samme omfang og ikke er mere sårbare. Bornholms Regionskommune skal i hvert tilfælde vurdere, om ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af dette tillæg. Ændringer må ikke sættes i værk, før Bornholms Regionskommune har accepteret dem.

Anmeldelsen skal udarbejdes og indsendes til kommunen via www.husdyrgodkendelse.dk eller på et andet digitalt system, der opfylder kravene, jf. §5, i bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer.

2 Tillæggets forudsætninger – miljøteknisk beskrivelse

I dette afsnit er primært fokuseret på de faktorer, der som følge af besætningsændringen har ændret sig i forhold til den meddelt miljøgodkendelse af 14. juli 2010. Uændret forhold er ikke beskrevet.

2.1 Ansøger og ejerforhold

Ellesgaard er ejet af Preben Bjerregaard og Hans Jørgen Bjerregård. Ejendommen er dog ved at overgå til Preben Bjerregård, da et generationsskifte er påbegyndt. Ejendommen drives som en konventionel svineproduktion med slagtesvinehold. Udover Ellesgaard driver Preben Bjerregaard, Aspesvej 27, 3751 Østermarie, og Naskegård, Paradisbakkevejen 2, 3740 Svaneke. På den sidste nævnte er der en husdyrproduktion på 69,13 DE i slagtesvin.

2.2 Husdyrbruget

Den nuværende besætning på Ellesgaard er på 10.000 smågrise (7,5-32 kg) og 8344 slagtesvin (32-107 kg) svarende til 281,78 DE. Det ønskes, at udvide produktion til 14.608 slagtesvin (32-114 kg) og 17.000 smågrise (7,3-32 kg), hvilket svarer til 541,56 DE.

2.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

I henhold til Regionkommuneplan 2005 er Ellesgaard placeret i landzone, og nærmeste byzone er lokaliseret omkring Aarsdale, som ligger ca. 1,6 km øst for Ellesgaard og ca. 4,3 km nordøst for Ellesgaard er lokaliseret et sommerhusområde ved Svaneke.

Den nærmeste enkeltbeboelse uden landbrugspligt er Oksemyrevejen 9A, som ligger ca. 470 m nord for Ellesgaard. Der er ingen samlede bebyggelser tættere på Ellesgaard end byzonen ved Aarsdale.

I området omkring Ellesgaard er der inden for en afstand af ca. 1800 m udlagt et område i landzone, som i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv. Det drejer sig om lokalplanen for Klintegård, som har til formål at muliggøre turistinformation m.v. samt fastholde den eksisterende bebyggelses karakter af en ældre landejendom.

Alle generelle afstandskrav er overholdt i henhold til lov om miljøgodkendelsen m.v. af husdyrbrug.

2.3.1 Landskabelig placering af Ellesgaard

Landskabeligt er Ellesgaard placeret for enden af en ca. 230 m lang privat vej, som grænser op til Ibskervej, som er en offentlig vej. Stuehuset er hvid kalket med rød tegltag og brune vinduer. Stuehuset er placeret mod nord i forhold til produktionsbygningerne. Stuehusets gavle vender øst/vest, og haven omgiver dets nord- og østside. Syd for stuehuset er produktionsbygningerne placeret og vest for staldene er maskinhuset og gylletankene placeret. Alle eksisterende bygningerne på Ellesgaard er opført i farverne rød og hvid, som er farver der altid har været anvendt på Ellesgaard. I forbindelse med udvidelsen på Ellesgaard skal der opføres en ny slagtesvinestald og en gylletank. Denne stald opføres i materialer som macheter de eksisterende bygninger. Det vil sige at stalden opføres i hvide betonelementer og med gråt eternittag. Bygningen bliver 26 × 85 meter med en taghældning på 20 grader og en totalhøjde til kip på 6,32 m. Den nye stald placeres vest for de eksisterende stalde. Bygningens østgavl bliver fremskudt i forhold til de øvrige stalde øst facader. Det vurderes dog ikke at dette vil blive dominerende fra Ibskervej. Placering af den nye stald vest for de eksisterende stalde gør, at bygningsmassen ligesom tidligere vil komme til at fremstå som en samlet harmonisk enhed i landskabet.

Billede: Ellesgaard set fra Ibskervej.

Ejendommen er beliggende i et åbent landbrugs landskab - på strækningen mellem Ibsker og Nexø.

Stuehuset og staldenes østfacader er synlige fra Ibskervejen, mens gårdens nuværende gylletanke og den kommende gylletank samt maskinhus er placeret på vestsiden af ejendommen, og de er ikke synlige fra offentligvej, idet staldbygningerne skjuler dem fra den ene side og kommende samt eksisterende beplantning skjuler dem fra de øvrige sider. Desuden er der terrænforskel, der gør at skoven gør ejendommen skjult fra bagsiden.

I området findes der flere mindre ejendomme, og enkelte større produktionslandbrug. Ejendommen er omgivet af åbne marker, dog er der syd for ejendommen en mindre skovbevoksning, som gør ejendommen ikke ligger ene i landskabet. Ellesgaard er synlig i landskabet, men syner ikke meget dominerende i landskabet, idet den fremtræder som en samlet og harmonisk enhed i landskabet og knytter sig til skovbræmmen syd for ejendommen. Bag Ellesgaard rejser Paradisbakkernes skov sig, og danner en ”ryg” for ejendommen.

2.4 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten af husdyrgødning skal være tilstrækkelig i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

2.4.1 Produktion af husdyrgødning

Al husdyrgødningen fra svinebesætningen opsamles i form af gylle. Mængden er beregnet i henhold til gældende lovgivning og normer for de dyrekategorier besætningen er sammensat af. Tabel 3 angiver den producerede mængde husdyrgødning før og efter udvidelsen på Ellesgaard. Den producerede mængde gødning er beregnet samlet for Ellesgaard og Naskegård.

Tabel 3: Produktion af husdyrgødning før og efter udvidelse på Ellesgaard og Naskegård

Ejendom	Før	Efter
Ellesgaard	5316 m ³	9863 m ³
Naskegård	1306 m ³	1306 m ³

2.4.2 Ejendommens opbevaringsanlæg

I tabel 4 er angivet, hvor meget opbevaringskapacitet, der er på Ellesgaard og Naskegård.

Tabel 4: Opbevaringsanlæg til husdyrgødning

Beholder	Kapacitet
Gylletank Naskegård	1200m ³
Gylletank Naskegård	500m ³
Gylletank Ellesgaard	2500 m ³
Gylletank Ellesgaard	1000 m ³
Gylletank Ellesgaard – med fast overdækning	1000 m ³
Ny gylletank på Ellesgaard	2500 m ³
Gylletank på Kuregård (lejet tank)	700 m ³
Total	9400 m³

Der er en samlet gylleproduktion på Ellesgaard og Naskegård på 11.169 tons, og der med er der en samlet opbevaringskapacitet til 10,09 måneder på de to ejendomme og i den lejet ejendom. Dvs. at opbevaringskapaciteten er således tilstrækkelig til, at der kan leves op til husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders kapacitet. Endvidere skal det nævnes, at der i opbevaringskapaciteten ikke er indregnet kapaciteten i gyllekanalerne under de enkelte staldafsnit. Opbevaringskapaciteten er derfor endnu større end angivet.

2.5 Bedriftens landbrugsbrugsjord

Bedriftens landbrugsjord består af ejede og forpagtede arealer samt husdyrgødningsaftalearealer. Arealerne fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 6: Udspretningsarealer til den ansøgte produktion på Ellesgaard

Ejerforhold	Adresse	Matrikel & Matrikulært areal (ha)	Udspretningsareal (ha)
Ejet	Ellesgaard Ibskervej 35 3740 Svanke	57 mfl. Ibsker 84,7 ha	71,6
Ejet	Naskegård Paradisbakkevejen 2 3740 Svaneke	41a Ibsker 45,7 ha	41,5
Ejet	Aspevej 27 3740 Svaneke	53a mfl Ibsker 15,2	14,4
Forpagtet	Aspevej 27 3751 Østermarie	53a Østermarie 35,5 ha	2,5
Forpagtet	Brogård Svanekevej 32 3740 Svaneke	36a mfl. Ibsker 47,7 ha	39,4
Forpagtet	Ellesminde Oksemyrvejen 8 3740 Svaneke	26b mfl. Ibsker 6,6 ha	4,9
Forpagtet	Oksemyrvejen 1 3740 Svaneke	28b Ibsker 10,6 ha	9,2
Forpagtet	Sdr. Årsdalevej 3 3730 Nexø	36c mfl. Ibsker 24,1 ha	23,1
Forpagtet	Nørremarksvej 15 3730 Nexø	89 Ibsker 1,9 ha	1,3
Forpagtet	Klinteby Kirkevej 2 3730 Nexø	40a mfl. Ibsker 64,7 ha	28,6
Forpagtet	Stenbrudsvej 33 3730 Nexø	62a mfl. Ibsker 21 ha	20,4
Forpagtet	Smedegårdsvejen 1 3730 Nexø	133h Ibsker 3,2 ha	2,5
Forpagtet	Nørremarksvej 3 3730 Nexø	62L Ibsker 5,0 ha	3,1
Husdyrgødningsaftale	Nordvangen 2 3730 Nexø	85b mfl Ibsker 19 ha	18,18
Husdyrgødningsaftale	Ibskervej 34 3730 Nexø	33a Ibsker 34 ha	24,78
Husdyrgødningsaftale	Ibskervej 25 3730 Nexø	33a mfl Ibsker 53 ha	64,07
Husdyrgødningsaftale	Højevejen 6 3730 Nexø	55a Ibsker mfl 75 ha	46,18
I alt			413,21 ha

2.5.1 Harmoniareal

Harmoniarealet er defineret som det nødvendige areal til udspretning af husdyrgødning. For en svineproduktion må der maksimalt udsprede 1,4 DE/ha. Idet en part af udspretningsarealerne dog ligger i nitratklasse et må der maksimalt udbringes 1,36 DE/ha.

Harmoniarealet kan sikres gennem ejede og forpagtede arealer samt arealer med husdyrgødningsaftaler. Til harmoniarealet kan medregnes arealer, hvor der er en afgrøde, som har en kvælstofnorm eller et vejledende behov for fosfor og/eller kalium. Der kan kun medregnes arealer, der kan og må udsprede husdyrgødning på.

Preben Bjerregård har 4 gylleaftaler, som samlet udgør 153,21 ha. Disse aftalearealer er ikke omfattet af restriktioner, hvorfor der må udbringes 214,49 DE på disse arealer.

Preben Bjerregård ejer og forpagter selv 260,0 ha udspretningsareal. En del af de ejede og forpagtede arealer er beliggende i områder udpeget som nitratklasse 1. På de ejede/forpagtede arealer må der derfor som gennemsnit maksimalt tilføres husdyrgødning svarende til 1,36 DE pr. ha. Der må således maksimalt udbringes 353,6 DE på de ejede og forpagtede arealer.

Der er således i alt harmoniareal til at udsprede 568,09 DE. Husdyrgødningen fra Naskegård og Ellesgaard indeholder 620,45 DE, men idet der afsættes husdyrgødning svarende til 69 dyreenheder til Biokraft A/S, er harmonikrav opfyldt.

3 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug

I dette afsnit er beskrevet de faktorer, der som følge af besætningsændringen har ændret sig i forhold til den meddelt miljøgodkendelse af 14. juli 2010. Uændret forhold er ikke beskrevet.

3.1 Energi

Der anvendes energi til ventilation, belysning, foder- og male/blandeanlæg og til tørring af korn samt til opvarmning af stuehuset.

3.1.1 El

Elforbruget på Ellesgaard i nudrift er på 180.000 kwh, og der forventes en stigning på 70%.

På Ellesgaard er der energibesparende tiltag i form af frekvenstyret motorer i de meste af staldanlægget, hvilket giver en reduktion af energiforbruget på ca. 50% i forhold til traditionelle spændingsstyret motorer.

Endvidere er der monteret lux-målere i staldene, således at der kun er elektrisk lys i det omfang det er nødvendigt for at sikre ordentlige produktionsforhold.

I den nye stald vil der blive monteret ventilatorer, som kan reducere energiforbruget med op til 75% i forhold til traditionelle ventilatorer.

3.1.2 Diesel

Det samlede dieselforbrug på bedriften ved nudriften 42.000 l. Forbruget af dieselolie forventes efter udvidelsen at blive større, da der totalt på bedriften bliver mere gylle, som skal køres ud på markerne. Et skønnet dieselforbrug efter udvidelsen er 50.000 l.

Der findes tre olietanke på Ellesgaard (se anlægstegningen): 1 dieseltank på 2500 l og to fyringsolietanke på henholdsvis 2500 l og 1200 l.

Alle tanke er placeret på fast underlag, således at der ikke kan se overløb til kloak, jord, overfaldevand eller grundvand. Tankene er endvidere alle typegodkendte.

Tankning af diesel sker altid på fast underlag, således at evt. spild straks kan opsamles.

3.2 Vand

Der anvendes vand fra offentligt vandværk. Vandforbruget til ejendommens dyrehold, udgør den største mængde. Dertil kommer vand, som anvendes til vask af stalde mv. Før udvidelsen anvendes 6191 m³ vand, som fordeler sig således: 50 m³ til husholdning, 5006 m³ til drikkevand svin, 408,75 m³ til vask af stalde, 50 m³ til vask af maskiner og 312 m³ til sprøjtning af marker. Efter udvidelsen forventes det, at der skal bruges 12827 m³ vand fordelt på 50 m³ til husholdning, 10377 m³ til drikkevand svin, 837,5 m³ til vask af stalde, 50 m³ til vask af maskiner og 312 m³ til sprøjtning af marker.

Vandforbruget til sprøjtning af marker er beregnet ud fra 3 sprøjtninger med et gennemsnitligt vandforbrug på 40 liter på 260 ha.

På Ellesgaard er der gjort vandbesparende tiltag i forbindelse med den supplerende vandforsyning, idet der anvendes drikkeventiler, der er placeret over foder krybben, således at et eventuelt vandspild minimeres. Desuden er overbrusningsanlægget styret af samme anlæg, som der styrer ventilationen, så overbrusningshyppighed og varighed afpasses løbende til temperaturen. Desuden iblødsættes alle stalde før vask, således at vasketiden og dermed også vandforbruget mindskes mest muligt.

Der er endvidere investeret i en Danfoil sprøjte til markdrift, der kun bruger ca. 30-40 liter pr. hektar. Hvor en traditionel marksprøjte bruger 100-200 liter pr hektar.

4 Forventede reststoffer og emission fra anlægget

4.1 Husdyrgødning

I forbindelse med en husdyrproduktion vil der være et afkast af husdyrgødning indeholdende primært kvælstof, fosfor og kalium. Det er specielt kvælstof og fosfor, der kan påvirke det omgivende miljø. I tabel 9 er angivet mængden af husdyrgødning samt dennes indhold af kvælstof og fosfor før og efter udvidelsen.

Tabel 7: Afkast af husdyrgødning – N & P før og efter udvidelsen i hele kg

Produktion totalt til udspredning	Kg N		Kg P	
	Før	Efter	Før	Efter
Gylle til udspredning på bedrift	36.027	17.675,19	6.716	6961,94
Gylle til husdyrgødningsaftale	0	30.161	0	5.595
Gylle til Biokraft A/S	0	4.806	0	869

4.2 Kvælstofudvaskning

4.2.1 Overfladevand – Nitratklasse 1

En del af bedriftens udspretningsarealer er beliggende i område klassificeret som Nitratklasse 1, hvilket betyder, at kvælstof reduktionspotentialet i området er maksimalt 50 %. Reduktionspotentialet er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer fra rodzonen og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. I Nitratklasse 1 må der som udgangspunkt ikke tildeles mere end 85 % af den husdyrgødningsmængde, der er gældende i forhold til de generelle harmoniregler. For Ellesgaard betyder dette, at den maksimale belastning på arealerne beregnes til 1,36 DE/ha. Der vil efter udvidelsen tildeles maksimalt 1,22 DE/ha i gennemsnit på det ejede og forpagtede udspretningsareal.

4.2.2 Grundvand – nitratfølsomt område

Ingen udspretningsarealer tilknyttet produktionen på Ellesgaard er beliggende i nitratfølsomme områder i forhold til grundvand.

4.3 Fosfor

Ingen af udspretningsarealerne tilknyttet produktionen på Ellesgaard er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000 områder, som er overbelastet med fosfor. Udbringningsarealerne pålægges derfor ingen restriktioner i forhold til fosforbelastning jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

4.4 Ammoniakfordampning

Ved en husdyrproduktion vil der være fordampning af ammoniak fra stalde, husdyrgødningslagre samt ved udspredning af husdyrgødningen. Størrelsen af ammoniakfordampningen er afhængig af produktionens størrelse samt af stalddypen, lagertypen samt tidspunkt og teknik til udbringningen af husdyrgødningen. Ejendommen er beliggende inden for bufferzone II, dvs. at der inden for 1000 meter af Ellesgaard findes et overdrev som er omfattet af kravet om bufferzone. Beregninger af ammoniakemission er beregnet i det elektroniske ansøgningsskema jf. kravet i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Den samlede ammoniakemission fra anlægget ved nudrift er beregnet til 4361,95 kg N/år og ved ansøgt drift er den samledes ammoniakemission fra anlægget er beregnet til 4916,58 kg N/år. Det vil sige at meremissionen er 554,63 kg N/år. Meremissionen af ammoniak beregnes altid, og ved meremissionen forstås den samlede ansøgte emission fra stald og lager fratrukket nudrift emissionen. Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug har fast lagt.

Idet ansøgningen er indsendt i perioden 1/1-2009 til 14/3-2011 er det et kravet, at der skal ske en reduktion på 25 % for de stalde, hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt

referencestaldsystem. Kravet om 25 % reduktion på ammoniakudledningen er opfyldt, se afsnit 5.3 og 7.

4.5 Lugtemission

Lugtemission stammer fra staldene samt fra husdyrgødningssystemerne inklusiv opbevaringsanlægget. Desuden forekommer lugtemission ved udbringning af husdyrgødningen. Der kan skelnes mellem vedvarende og periodiske lugtkilder. De vedvarende lugtkilder stammer fra dyrene i staldene samt fra anlæg til håndtering og opbevaring af gylle. De periodiske stammer primært fra udspredding af husdyrgødning.

4.5.1 Vedvarende lugtkilder

For de vedvarende lugtkilder beregnes en lugtgeneafstand. Udenfor denne lugtgeneafstand må lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ubetydelige. Lugtgeneafstandene er beregnet ved hjælp af både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og efter FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper,
- En spredningsmodel,
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed,
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden

I beregningerne af lugtgeneafstanden er der taget udgangspunkt i, at alle dyr er på stald. Det elektroniske ansøgningsystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

Tabel 8: Geneafstand for lugt – angivet i hele antal meter

	Beregningsmodel	Geneafstand
Geneafstand til boligområde i byzone/sommerhusområde	NY	929,60
Geneafstand til byzone i øvrigt og "samlet bebyggelse"	NY	714,87
Geneafstand til boliger uden for "samlet bebyggelse"	NY	358,62

For byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse og boliger uden for samlet bebyggelse angiver den nye model den største geneafstand, hvorfor det er denne afstand, der vil være den gældende.

Afstanden til enkeltbeboelse uden for samlet bebyggelse er større end 358,62 m fra centrum af kildeområdet, idet der er over 450 m fra nabobeboelsen (uden landbrugspligt) til nærmeste staldhjørne på Ellesgaard, og således er afstanden overholdt jf. tabel 8. De øvrige geneafstande er også overholdt, idet der er ca. 1,6 km til byzone og samlet bebyggelse.

4.5.2 Periodiske lugtkilder

Udbringning af husdyrgødning foregår primært om foråret. Der køres husdyrgødning fordelt over ca. 6 uger om året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspredding, hvilket minimerer lugtgenerne. Endvidere vil gylle udbragt på sort jord og græsmarker blive nedfældet i henhold til gældende lovgivning. Gyllen nedfældes ikke i vinterafgrøder, da teknikken endnu ikke er god nok til dette.

4.6. Støvemission

Der er kun meget begrænset støvgener forbundet med produktionen på Ellesgaard. Foderet håndteres i lukket system og giver ikke anledning til støvgener. Støvgener vil derfor primært kunne forekomme i høst, hvor der håndteres halm og evt. tilkøres korn og frø til ejendommen og vil kun forekomme lokalt på Ellesgaard.

4.7 Støjklider

4.7.1 Vedvarende støjklider

Vedvarende støj kan forekomme fra ventilationsanlægget. Støjniveauet er ved det nuværende produktionsanlæg meget lav, idet staldene har naturlig ventilation og støjer dermed ikke. Regelmæssig kontrol, rengøring og vedligeholdelse af ventilatorerne mindsker unødigt støj. Støjniveauet forventes ikke intensiveret væsentligt som følge af udvidelsen.

4.7.2 Periodiske støjklider og tiltag mod støjklider

Støj kan periodisk stamme fra transport til og fra Ellesgaard med foder, husdyrgødning og dyr. Transport og foderblanding/udfodring er fordelt over hele året. Støjgenerne i området omkring staldene er begrænsede, idet gener fra male/blandeanlæg og udfodringssystem er begrænsede uden for staldene. Male/blandeanlæg og udfodringssystemet er i drift ca. 8 gange om dagen i alt ca. 12 timer. Anlæggene kører fortrinsvis i dagtimerne. I høstperioden anvendes et korntøringsanlæg til tørring af korn – tørriet er cirka i drift i 200 timer i juli-august. Dette giver anledning til noget støj, men det bruges kun i en begrænset periode.

Afhentning af grise vil foregå i mellem kl. 5.00 og 8.00, og det vil foregå to gange ugentligt og pålæsningen vil tage 20 minutter pr. gang.

Den periodiske støj forventes ikke øget væsentligt i forbindelse med udvidelsen.

Afstanden til naboer og landevejen er ganske stor, og der er plantet omkring støjkliderne. Desuden er ventilationen af en støjsvag type. Støjbelastningen skønnes derfor ikke at være til gene for naboer eller forbipasserende.

4.8 Lys

Der vil være lys i staldene inden for normal arbejdstid. Der er opsat lys på diverse udleveringsramper og udenomsarealer omkring bygninger. Lyset på disse bygninger er kun tændt periodevis. Der ligger ingen naboejendomme i umiddelbar nærhed af anlægget, der kan blive generet af lys fra staldene.

4.9 Transport

Der kan forekomme transport af forskellig vis i forbindelse med en husdyrproduktion. Der skelnes mellem intern transport på ejendommen og ekstern transport, dvs. transport til eller fra ejendommen. Al transport til og fra Ellesgaard sker af privatvejen mod øst og videre via Ibskervej. Vejen er en bred vej med gode oversigtsforhold. Ellesgaard er placeret på en sådan måde, så der ikke er nogle tæt bebygget områder, der vil blive påvirket af trafikken til og fra Ellesgaard. Alt normal transport vil foregå inden for normal arbejdstid mellem kl. 7 og 17. Dog vil der i høst og ved gyllekørsel ske transport hele døgnet for at gøre denne periode så kort som mulig.

4.10 Intern transport

I forbindelse med produktionen på Ellesgaard vil der ikke være intern transport, da der ikke flyttes dyr mellem staldbygningerne, og foder transporteres i lukket system til de enkelte staldafsnit.

4.11 Ekstern transport

Den eksterne transport består i transport af smågrise til ejendommen og levering af slagtesvin til slagteriet og afhentning af døde dyr til DAKA. Desuden sker der transport af foder til ejendommen.

Opgørelse af transporter før og efter udvidelsen på Ellesgaard kan ses i tabel 11.

Tabel 9: Transporter til og fra Ellesgaard

Type af transport	Før udvidelse	Efter udvidelse	Ændring
Afhentning af slagtesvin	1-2 læs i ugen	3-4 læs i ugen	1
Levering af smågrise	1-2 læs om ugen	2 læs ugen	1
Afhentning af døde dyr	1-2 gange i ugen	2 gange i ugen	0
Transport af soja og mineraler	1 gang i ugen	1-2 gange i ugen	1
Transport af olie	1 gang i måneden	1 gang i måneden	0
Transport af handelsgødning	1-2 gange om året	1-2 gange om året	0
Transport af planteværnsmidler	1-2 gange om året	1-2 gange om året	0
Læs gylle til udlægning	200 læs om året	400 læs om året	200
Div. materialer	1 læs i måneden	1 læs om måneden	0

De fleste transporter vil foregå på hverdage og i dagtimerne. Dog kan transport af korn til ejendommen i høstperioden også forekomme aften og weekender.

Levering af foder og diesel samt afhentning af slagtesvin og døde dyr sker ved transport via de større veje.

Gyllen vil primært blive bragt ud i forårs månederne (90 %), men såfremt sædskiftet indeholder raps eller frøgræs kan der blive spredt gylle ud i efteråret.

4.12 Fluer og skadedyr

Der holdes opryddet omkring bedriften og bygningerne vedligeholdes, således at rotter ikke sikres optimale leveforhold. Der opretholdes desuden en god staldhygiejne og god gødningshåndtering. Desuden er der indgået en 5 årig aftale med Mortalin, som foretager rotte- og musebekæmpelsen. Der er opsat 35 rottekasser på ejendommen – som jævnligt tilses af Mortalin og fyldes op efter behov.

Fluegener forebygges ved god staldhygiejne, hvor gødnings- og foderrester fjernes løbende. Gyllen udpumpes jævnligt, minimum 1 gang pr. uge i varme perioder. Fluer bekæmpes desuden ved hjælp af biologisk bekæmpelse med rovfluer og efter behov vil der blive foretaget fluebekæmpelse ved hjælp af kemisk bekæmpelse af fluer. Biologisk bekæmpelse ved hjælp af rovfluer, virker ved at larverne forpupper sig og af pupperne udklækkes den levende rovflue. Denne søger straks ned i kanalerne, hvor den starter med at lægge æg. Æggene udklækkes til larver, og det er disse larver der æder staldfluens larver.

4.13 Spildevand

Spildevandsmængden forventes efter udvidelsen at udgøre ca. 762 m³ vand fra vask af stalde og ca. 50 m³ vand fra vask af redskaber/maskiner. Drikkevandsspild forventes at være så godt som lig 0, da drikkeventilerne er placeret over krybberne.

Det sanitære spildevand fra toilet og badeforhold i driftsbygninger, samt stuehuset udgør ca. 75 m³, som ledes til septiktank og derfra videre til dræn.

Spildevandet fra staldvask og vaskeplads (både vaskevand og regnvand) tilledes gyllebeholder. Vaskevand fra staldene er indregnet i den beregnede mængde gylle.

4.14 Affald

Affaldsmængderne på Ellesgaard er som følger.

- medicinaffald ca. 30 kg/år (EAK-kode 15 01 10)

- sprayflasker ca. 30 kg/år (EAK-kode 15 01 04)
- glasaffald ca. 15 kg/år (ISAG-kode 51.00)
- plsstik/pap ca. 4 tons/år (ISAG-kode 19.00 og EAK-kode 02 01 04)
- neonrør ca. 15 kg/år (EAK-kode 20 01 21)
- jernaffald ca. 7 tons/år (ISAG-kode 56.20)
- kemikaliedunke ca. 75 kg/år (EAK-kode 02 01 09 og ISAG-kode 05.12)

Alt affald opbevares i container til det bliver afhentet af BOFA her under, Pap/papir, brandbart, medicinflasker, spraydåser, kemikaliedunke og spild olie.

4.14.1 Olie- og kemikalieaffald

Olieaffald og oliefilter ca. 12 kg/år (ISAG-kode:06.00 og EAK-kode:13 02 06) opbevares i lukkede tønder i maskinlængen på fast gulv i maskinhus (ca. 200 liter årligt). Olie og kemikalieaffald (EAK-kode 020109) bortskaffes til BOFA.

4.14.2 Animalsk affald

Døde dyr (EAK kode 02 01 02) afhentes efter bestilling 1-2 gange ugentligt og ellers ved behov af DAKA Proteins, Nyker.

Mængden af døde dyr ved nudrift pr. uge: 1 so, 1-2 slagtesvin og 1 tønne (200 liter) med dødfødte grise, efterbyrd og smågrise. Efter udvidelsen forventes der pr. uge 2-4 slagtesvin og en tønne med smågrise, der opbevares på køl efter foreskrifterne fra DAKA. Døde grise tilmeldes samme dag og opbevares i skygge til umiddelbart før afhentning. Afhentningsstedet er placeret midt imellem offentlig vej og bedrift, for at undgå unødigt smitte fra DAKA-lastbilen. Grise opbevares hævet fra jord og under kadaver-kappe for at mindske lugtgener og undgå at hunde og katte får adgang til dette.

Døde dyr afhentes samme dag eller senest 24 timer efter tilmelding.

5 Vurdering af produktions miljøpåvirkning

5.1 Kvælstofpåvirkning

Produktionen på Ellesgaard påvirker miljøet med kvælstof fra husdyrgødningen. Teknik & Miljø har vurderet om påvirkningen har negativ effekt på grundvandet, vandløb og søer. Vurderingen er foretaget på baggrund på beregninger udført i det lovbestemte elektroniske ansøgningsskema om miljøgodkendelse jf. lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer. I relation til vandløb og søer, er der endvidere foretaget en vurdering ud fra kendskab til afstrømningsforhold til recipienterne samt dræning af arealerne.

5.1.1 Overfladevand

Jævnfør afsnittet om kvælstofudvaskning ligger en part af bedriftens udspretningsarealer i et område klassificeret som nitratklasse 1 i forhold til overfladevand. For landbrugsarealer, der er placeret i denne kategori, stilles der krav om et lavere husdyrtryk pr. ha end de generelle harmoniregler giver mulighed for.

I nitratklasse 1 må der maksimalt tildeles 85 % af den husdyrgødningsmængde, som er gældende i forhold til de generelle harmoniregler. Beskyttelsen af de sårbare vandområder, som en del af udspretningsarealerne tilknyttet Ellesgaard afvander til, sikres ved, at der maksimalt på bedriftsniveau må tildeles husdyrgødning svarende 1,36 DE/ha. Der vil efter udvidelsen på Ellesgaard maksimalt i gennemsnit tildeles 1,22 DE/ha. På denne baggrund vurderer Teknik & Miljø, at beskyttelsen af de sårbare vandområder, som en del af udspretningsarealet afvander til, er sikret.

5.1.2 Grundvand

I forhold til grundvand er det undersøgt om udspretningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder og/eller om der er udarbejdet en indsatsplan i forhold til vandindvinding. Ingen af udspretningsarealer tilhørende produktionen på Ellesgaard er beliggende i nitratfølsomme områder eller i områder, hvor der er forefundes en indsatsplan for vandindvinding.

Hovedparten af arealerne er imidlertid beliggende i områder med drikkevandsinteresse eller særlig drikkevandsinteresse. Vandkvalitetskravet for drikkevand er et nitratindhold på højest 50 mg nitrat/l.

Efter vandet har forladt rodzonen foregår en nitratreduktion ved passage gennem jordprofilen. Det er Teknik & Miljø vurdering, at den nitratreduktion sikrer, at koncentrationen af nitrat i det vand, der når grundvandet ikke overstiger 50 mg nitrat/l. Med de rammer, der er fastsat i Husdyrgodkendelsesloven, vurderer Teknik & Miljø derfor, at der ikke vil være behov for at stille vilkår i forhold til nitratudvaskning til grundvandet.

5.1.3 Vandløb og søer

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning til recipienterne. Søer og vandhuller er særligt følsomme overfor tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme overfor kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. Den atmosfæriske påvirkning er dog så begrænset i forhold til områdets små søer, at der kan ses bort fra denne.

For alle vandhuller og søer i og ved udspretningsarealerne gælder, at de i forvejen er næringsrige og for hovedpartens vedkommende med et begrænset naturindhold, der er præget af denne næringsberigelse. På baggrund besigtigelserne er Teknik & Miljø vurdering af ingen af vandhuller eller søer påvirkes væsentligt af den planlagte udvidelse på Ellesgaard.

Teknik & Miljø vurderer, at de berørte vandløbssystemer ikke vil blive påvirket af udvidelsen på Ellesgaard. Bortset fra den direkte tilledning fra dræn er åstrækningerne beskyttet mod påvirkning fra næringsrigt vand fra udspretningsarealerne, da overfladisk afstrømning vil blive tilbageholdt af bræmmer. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste overfor påvirkning af kvælstof.

5.2 Fosforudledning

Husdyrgødning indeholder fosfor. Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof, og ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning efter de gældende harmoniregler, vil der typisk blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne. I henhold til beregningerne udført i det elektroniske ansøgningsskema vil den total mængde fosfor i husdyrgødningen udgøre 5025,8 kg P efter udvidelsen, hvilket vil svare til en fosfortilførsel på 22,8 kg P/ha/år (arealvægtet gennemsnit). Beregninger viser, at afgrøderne frafører 4,1 kg P/ha/år mere end der tilføres. Det vurderes, at vandhuller i nærheden af udspretningsarealerne ligger godt beskyttet af bredde bræmmer og beplantning, hvorfor risikoen for fosfor tab vurderes at være minimal.

Endvidere skal nævnes, at ingen af udspretningsarealerne til Ellesgaard er beliggende i områder, der afvander til områder i Natura 2000 områder, som er overbelastede med fosfor. Derfor er der i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. til husdyrbrug ingen restriktioner i forhold til fosforbelastning på udspretningsarealerne.

5.3 Ammoniakdeposition til naturarealer

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof.

Husdyrproduktioner kan give anledning til udslip af ammoniak og derfor påvirke særligt næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v. Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal de øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 25 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem i 2007. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser samt stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg. Udegående dyr friholdes dog for reduktionskrav i den periode, de er udegående.

I henhold til beskyttelse af naturområder er der udlagt bufferzoner om særligt ammoniakfølsomme naturområder. Bufferzoner (bufferzone I) på 300 meter om særligt ammoniakfølsomme naturområder. Inden for denne beskyttelseszone og inden for selve området kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis udvidelsen medfører en forøget udledning af ammoniak til disse naturområder.

I en yderligere zone i en afstand fra 300-1000 meter om ovennævnte områder (bufferzone II) må en udvidelse maksimalt give anledning til en merbelastning på 0,7 kg N pr. ha. Såfremt der er to eller flere

ejendomme med over 75 dyreenheder i zonen og inden for en afstand af 1 km, må merbelastningen maksimalt udgøre hhv. 0,5 og 0,3 kg N pr. ha. Ansøgningen om miljøgodkendelse er modtaget før 15. april 2011, og derfor gælder de beskrevne regler.

De særlige naturområder, som er omfattet krav om bufferzone jf. § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er:

- Højmose
- Lobeliesø
- Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- Overdrev større en 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Ammoniakkfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder

Teknik & Miljø vurderer ammoniaktabet fra husdyrbruget i forhold til naturområder inden for 1.000 m fra husdyrbruget, jf. bufferzonerne i husdyrloven. Hvad angår påvirkningen af Natura 2000-områder bør vurderingen dog foretages i forhold til naturområder indenfor 3.000 m fra husdyrbruget af hensyn til bestemmelserne i habitatbekendtgørelsen.

Ellesgaard ligger i bufferzone II til to overdrev, som er lokaliseret henholdsvis 410 m sydvest og 630 m nordvest for ejendommen. Overdrevet mod nordvest er delvist omkranset af et stendige, hvilket tyder på at denne del af overdrevet tidligere har været afgræsset. Hele overdrevet er dog nu under kraftig tilgroning og i dag fremstår kun den sydvestlige del af overdrevet som åbent græsareal og er integreret i den tilstødende græsmark.

Overdrevet mod sydvest omfatter et delområde, som aldrig har været et overdrev, og som indgår i omdriften. Den øvrige del af det registeret overdrev fremstår i dag som delvist tilgroet, men en lille del af det er kortlagt til at indeholde naturtypen ”6230 – artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund”. Beregninger har vist, at det sydvestligste overdrev, som er lokaliseret nærmeste Ellesgaard modtager 0,5kg N pr. ha i merdeposition som følge af den planlagte udvidelse. Overdrevet vurderes at have en tålegrænse på 10-20 kg N/ha/år.

Det er Teknik & Miljø vurdering, at de fastlagte beskyttelsesniveauer i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er tilstrækkelige til at sikre, at ingen naturområder påvirkes i negativ retning. Det skal endvidere nævnes at det vurderes, at merdeposition af kvælstof til overdrevet sammen med baggrundsbelastningen ikke vil resultere i en væsentlig påvirkning af naturområdet.

Desuden vurderes ingen af naturområderne beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 at blive påvirket væsentligt i negativ retning af den planlagte udvidelse på Ellesgaard. Den del EU-habitatområdet ”Almindingen, Paradisbakkerne og Ølene” som er nærmest Ellesgaard er karakteriseret ved for størsteparten at være skovdækket med spredte søer og få åbne naturtyper. Teknik & Miljø har registeret tre overdrev indenfor den del af EU-habitatområdet som konsekvensvurderes. De to er beskrevet oven over – det tredje er lokaliseret 920 m nordvest for Ellesgaard. Området fremtræder gødsket og omlagt, og vurderes derfor at have en tålegrænse på 20-25 kg. Samlet set vurderer Teknik & Miljø at EU-habitatområde 162 ikke påvirkes i negativ retning af den planlagte udvidelse på Ellesgaard. Der vil på grund af afstanden, placeringen af naturområderne i forhold til Ellesgaard samt opblanding af kvælstof i atmosfæren kun forekomme en ubetydelig påvirkning af på de to nævnte områder.

Det er Teknik & Miljø vurdering, at den planlagte udvidelse på Ellesgaard ikke vil påvirke lokaliteter omkring Ellesgaard og deres naturindhold væsentligt.

5.4 Pesticidpåvirkning

Påvirkning med pesticider kan ske gennem nedvaskning fra det dyrkede areal samt ved punktkildeforurening i forbindelse med påfyldning og rengøring af marksprøjten. Endvidere kan der ske forurening af vandløb og søer, hvis der ikke udvises påpasselighed med vinddrift. Fyldning af marksprøjten foregår med sugning fra separat vandtank. Påfyldning af planteværnsmidler finder sted på vaskeplads, hvorfra der er afløb til gyllebeholder, eller i marken. Det er Teknik & Miljø vurdering, at de anførte tiltag vil mindske risikoen for punktkildeforurening.

5.5 Påvirkning af bilag IV arter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngel- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges.

Arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA)

Der er registreringer om bilag IV arten ”Stor vandsalamander” ca. 1,2 km nordøst for selve produktionsanlægget på Ellesgaard. Stor vandsalamander er udbredt i det meste af Danmark, og i de østlige dele af landet er den meget almindelig og kan forekomme over alt. Stor vandsalamander yngler i vandhuller af meget forskellig størrelse. Det er ikke unormalt at den findes i vandhuller på under 100 m². Arten er følsom over for forurening af vandhullerne, overskygning af vandhuller og udsætning af fisk. Arten kan findes ynglende i vandhuller under tilgroning, men der skal være sol på næsten hele vandoverfladen for at bestanden kan klare sig på længere sigt. Stor vandsalamander har to slags sommerlevesteder: i vand og på land. Ynglevandhullerne fungerer også som levested for de kønsmodne salamandre i sommerperioden. Dybe, kolde eller forurenede vandhuller kan godt være sommerlevesteder, selvom de ikke er egnede til ynglested.

Efter forvandlingen opholder de unge dyr sig på land, hvor også de voksne findes igennem dele af året. Stor vandsalamanders levesteder og rasteområder på land ligger oftest nær vandhullet, hvor der er gode skjulesteder (grene, sten, o.lign.), gerne med store mængder af dødt ved under naturligt henfald. Størstedelen af bestanden opsøger levesteder inden for få hundrede meter fra ynglestederne, men enkelte individer kan vandre op til 1 km.

Rastestederne er oftest knyttet til skov og menneskeboliger. Ved bygninger raster de under brædde- og stenbunker, terrassefliser, i fugtige udhuse, kældre o.lign. Det er vanskeligt at afgrænse egentlige rasteområder, idet arten på land fremkommer spredt på egnede lokaliteter.

Voksne dyr og forvandlede larver overvintrer som regel på land. Rasteområderne om vinteren skal være frostfrie og kan inkludere nogle af sommerrasteområderne. Undtagelsesvis sker overvintring i vand.

Udover ”Stor vandsalamander” er der registreringer om, at der ca. 1,2 km vest for Ellesgaard findes ”løvfrø”.

Løvfrøen findes i det sydøstlige Jylland, på Als, Bornholm, Lolland og enkelte steder på Sjælland og Fyn. Den har en meget højtlydt og karakteristisk kvækken, som gør den forholdsvis let at opdage.

Løvfrøen yngler i mange forskellige typer vandhuller og vådområder., med lavvandede tidvise vandhuller og oversvømmelser på afgræssede arealer er de mest optimale. Et godt ynglested for løvfrøen kan også være gamle, lysåbne mergelgrave med lavvandede partier og god vandkvalitet.

Løvfrøen har en god spredningsevne og er i stand til at kolonisere nye vandhuller og oversvømmelser op til flere km væk fra eksisterende, livskraftige bestande.

Uden for yngletiden opholder løvfrøerne sig især i brombærbuske i levende hegn, krat og skovbryn. Foruden brombær er løvfrøens foretrukne levested på land ofte tjørn, gedebled, hunderose, slåen og

hassel. Løvfrøernes fordeling i terrænet vil i de fleste landskaber være lokaliseret til de foretrukne, ideelle yngleområder, som samtidig yder dem god beskyttelse og er gode fødesøgningssteder. I yngletiden kan hannerne om dagen opholde sig i eller ved ynglestedet, men de kan også opholde sig på de samme steder, som de lever i uden for yngletiden, og vandre frem og tilbage mellem ynglestedet og levestederne på land i aften- og nattetimerne.

Uden for yngletiden vandrer løvfrøerne ofte flere km ud i terrænet, men langt de fleste individer kan leve inden for en afstand på blot 100 meter fra ynglestedet, såfremt der er tilstrækkeligt med egnede rasteområder. I praksis vil det ofte være svært at stedfæste artens rasteområde præcist, da arten kan forekomme spredt uden for yngletiden.

Løvfrøerne overvintrer nedgravet i jorden eller på andre beskyttede gemmesteder. De kan overleve let frost. Ofte vil de grave sig ned på relativt åbne steder (græsarealer). Sandsynligvis er vinterkvarterene ofte ret tæt på ynglevandhullerne.

Det vurderes, at de nævnte bilag IV arter og deres yngle- og rasteområder ikke vil blive påvirket af afstrømning fra arealer tilknyttet produktionen på Ellesgaard, og det atmosfæriske kvælstofbidrag fra Ellesgaard vil være så ubetydeligt, at det ikke vil kunne medføre en væsentlig ændring i lokaliteternes tilstand. Teknik & Miljø vurderer derfor, at Bilag IV arterne og deres levesteder ikke trues af den forestående udvidelse på Ellesgaard.

6 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier

Ellesgaard er i henhold til Regionkommuneplan 2005 placeret i landzone og i et område, som er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet alle bygninger er opført i tilknytning til den eksisterende gård og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed.

Ejendommen er beliggende i et åbent landbrugs landskab - på strækningen mellem Ibsker og Nexø. Stuehuset og staldenes østlige facader er synlige fra Ibskervejen, mens gårdens nuværende gylletanke samt den nye gylletank og maskinhus er placeret på vestsiden af ejendommen, og de er ikke synlige fra offentligvej, idet staldbygningerne skjuler dem fra den ene side og kommende samt eksisterende beplantning skjuler dem fra de øvrige sider. Desuden er der terrænforskel, der gør at skoven er skjult fra bagsiden.

I området findes der flere mindre ejendomme, og enkelte større produktionslandbrug. Ejendommen er omgivet af åbne marker, dog er der syd for ejendommen en mindre skovbevoksning som gør ejendommen ikke ligger ene i landskabet. Ellesgaard er synlig i landskabet, men syner ikke meget dominerende i landskabet, idet den fremtræder som en samlet og harmonisk enhed i landskabet og knytter sig til skovbræmmen syd for ejendommen. Bag Ellesgaard rejser Paradisbakkernes skov sig, og danner en ”ryg” for ejendommen.

Landskabeligt er det vurderet, at de ændringer der sker ved Ellesgaard ikke vil medføre væsentlige ændringer, idet den nye stald bygges i tilknytning til eksisterende bygninger, og der ikke skal opføres nye opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Derfor er der ikke baggrund for at stille vilkår om landskabelige hensyn.

7 Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik

Bedst Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Technique) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse energiforbruget. Anvendelse af teknikker, der er beskrevet i BAT-byggeblade, sikre at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og teknikken kan anvendes på økonomisk mulige vilkår under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper om lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd m.v. Der er nedsat en følgegruppe under Skov- og Naturstyrelsen, som skal foretage denne vurdering. En beskrevet teknik, der lever op til alle ovenstående krav, har fået

betegnelsen BAT. Er teknikken forbundet med store omkostninger, eller er reduktionen i ammoniakfordampningen minimal, har teknikken fået betegnelsen BAT-kandidat.

Teknik & Miljø har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Ellesgaard: Energibesparende foranstaltninger, vandbesparende foranstaltninger, management, foderoplysninger, bedste tilgængelige staldteknologi, gødningsopbevaringsanlæg og bedste tilgængelige udbringningsteknik.

I det efterfølgende er ovenstående punkter gennemgået.

Energibesparende foranstaltninger:

I staldene vil der i forbindelse med løbende udskiftning af lysstofrør i øvrige stalde udskiftes til lavenergi lysstofrør. Lyset i staldene er tændt efter behov indenfor normal arbejdstid. Der er lys i staldene i ca. 10 timer i døgnet i vinterhalvåret og ca. 2 timer i døgnet i sommerhalvåret. Tidsrummet kan dog variere.

I slagtesvinestalden fra 2004 er der undertryksventilation med diffust luftindtag. Luftindtag sker via diffust loft kombineret med loftventiler. Luftmængden reguleres udelukkende ved undertrykket i stalden og tilføres gennem meget små huller eller porer via mineraluld. Herved opnås, at lufthastigheden er lav allerede, når luften kommer ind i stalden. Trækgener i dyrenes opholdszone minimeres. Den tilførte friskluft har ingen gennemslagskraft, og opblandingen med staldluften sker via luftstrømme forårsaget af dyrenes varmeproduktion og aktivitet.

Ved at kombinerer diffust luftindtag med loftventiler opvejes det diffuse luftindtags sommersvaghed med lave lufthastigheder. Ventilene supplerer i de varme perioder med stråleventilation, der giver dyrene den vigtige afkøling som er afgørende for at opretholde deres produktivitet.

I klimastalden er der stjerne diffust ventilation. Det er stjerne-diffuseren der bestemmer luftens retning i stalden. Den store diameter på dyseranden i kombination med den specielle opadformede yderdel bevirker, at luften ledes langt ind langs loftet, inden den slipper efter at være blevet tempereret af staldens rumvarme. Ved ønske om større luftskifte åbnes diffuseren styret af en spjældmotor, hvorved luften slipper loftet og ledes ned mellem dyrene og giver god ventilation selv under ekstrem varme. Samtidig kontrolleres undertrykket og luftens hastighed vil være afhængig af det indjusterede undertryk. Den gamle drægtighedsstald og løbestalden er indrettet med undertryksventilation og loftventiler, og slagtesvinestalden er med ligetryksventilation. Undertryksventilation er mere strømbesvarende end ligetryksventilationen.

For reduktion af energiforbruget er der valgt frekvensstyring. Investeringen i energibesparende tiltag som ventilation med frekvensstyrede udsugningsenheder, resultere i, at der opnås en besparelse i elforbruget på ca. 50% i forhold til traditionelle spændingsstyrede udsugninger.

Efter hvert hold slagtesvin vaskes ventilatoren i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Al ventilation er styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (delvis lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Vandbesparende foranstaltninger:

På Ellesgaard opnås der vandbesparelse ved at drikkeniplerne, som skal forsyne svinene med supplerende vand, er placeret over krybben.

Ved vask af stalde anvendes iblødsætning, hvorefter staldene vaskes dagen efter. Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT i relation til vandforbrug.

Management:

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På Ellesgaard er der taget følgende forholdsregler:

Overbrusningsanlæg anvendes i staldene i henhold til anbefalingerne fra Dansk Svineproduktion for at sikre mindst muligt "svineri" på det faste gulv, hvilket giver en god staldhygiejne og der med også en lavere ammoniakfordampning.

Driften planlægges, så der under normale omstændigheder aldrig er overbelægning i stierne. Der tages dog forbehold for eventuelle strejker på slagteriet eller lignende uforudsete omstændigheder.

Vand- og elforbrug opgøres en gang årligt.

Forbrugt mængde af foder opgøres i forbindelse med effektivitetskontrol.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der udarbejdes en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle og brand m.v. er beskrevet (eftersendes senest én måned efter miljøgodkendelsen er meddelt).

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Foderoplysninger:

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nærværende miljøgodkendelse er der dog stillet vilkår om maksimalt anvendelse af antal foderenheder og råprotein se vilkårsdelen.

Der anvendes tørfoder bestående af korn, sojaskrå samt færdigt tilsætningsfoder. Fodringsystemet er lavet til tørfoder og kan ikke køre med vådfoder. Der anvendes fasefodring, således at foderet løbende tilpasset slagtesvinenes aktuelle alder. Der er fytase i foderet.

Det vurderes, at der anvendes BAT i forhold til foder og udfodringsystemer.

Bedste tilgængelige staldteknologi:

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet fra bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger:

I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT:

- Et fuldspalte gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle
- Et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler med hældende væg og et vakuumsystem eller
- Et delvist spaltet gulv med ventralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevæg og en hældende gødningsbeholder.

Ifølge Dansk Svineproduktion er de 2 sidstnævnte staldtyper hollandske typer, som ikke har fundet udbredelse herhjemme.

Endvidere findes der 3 BAT-byggeblade:

- Delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal
- Delvist spaltegulv med skraber og køling af kanalbund
- Luftvasker med syre, rensning af 60 % afgangsluft.

På Ellesgaard indrettes slagtesvinestalden fra 1976 med 50-75 % fast gulv og gyllekøling, og under 984 stipladser i klimastalden etableres der ligeledes gyllekøling, samt i hele den nye stald.

Klimastalden er indrettet med delvist spaltegulv og slagtesvinestaldene er der delvist spaltegulv (25-49% fast gulv), dog er stalden fra 1976 med 50-75 % fast gulv. Alle stalde er således indrettet med BAT i forhold til gulvsystemet.

BAT-kravet gælder også for eksisterende dele af anlægget og det vurderes at de eksisterende stalde laver op til BAT-kravet.

Teknik & Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg og lignede) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik /BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, som vurderer om kravet om BAT er opfyldt. Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi, også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrloven.

Det vurderes, at staldene er indrettet med BAT-teknologi.

Gødningsopbevaring:

Da der er tale om:

- Stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- Lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det hele tiden sikres at beholderen bund og vægge er tætte.
- Der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør
- Gyllen omrøres kun umiddelbart før udspreddning
- Beholderen er overdækket med naturligt flydelag, og forbeholder som opføres i forbindelse med det ansøgte projekt overdækkes med fast overdækning og beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrol, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. BREF.

Bedste tilgængelige udbringningsteknik:

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer, og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne er jordbundstype 7 og 8 (lerjord) og der primært er dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. På sort jord og græsmarker inden for bufferzoner omkring følsomme naturområder, bliver gyllen dog nedfældet jf. lovkrav.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Fravalg af teknikker - under hensyn til proportionalitetsprincippet

Brug af forsøringsanlæg vurderes som værende meget omkostningstunge for en produktion af denne størrelse og er derfor ikke anvendt. Endvidere er der tale om, at ejendommen allerede anvender gyllekøling i de eksisterende stalde.

Ammoniakfordampningen fra staldanlægget ville kunne reduceres ved at lede hele eller dele af ventilationsluften gennem et luftrensningsfilter. Hele produktionen på ejendommen finder sted i eksisterende stald. Omkostninger til etablering af luftrensning på en eksisterende stald er alt andet lige større end ved nybyggeri.

Erfaringerne med de kemiske luftrensere viser at der fortsat er driftsproblemer med anlæggene (kilde: Miljøstyrelsens BAT-Blad). Luftrensning hvor ventilationsluften skal gennem et filter betyder alt andet lige et større energiforbrug pga. tryktabet over filteret. Dertil kommer forbrug af svovlsyre samt afskrivning og forrentning af investeringen. Omkostningerne ved fx 60 % luftrensning vil ligge på ca. 300.000 kr. som for gylleforsuring, hvis der er tale om nybyggeri. Omkostninger vil derfor givet vis være større på Ellesgaard da hele produktionen sker i eksisterende bygninger.

Samlede ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for slagtesvinebesætninger

Luftrensning er derfor fravalgt pga. at der stadig er tekniske problemer med luftrensningsanlæg, hele produktionen sker i eksisterende stalde, hvor etablering af luftrensning er mere kompliceret end i nybyggeri samt de totale omkostninger til investering og drift af anlægget.

I henhold til Miljøministeriets vejledende emissionsgrænseværdier må produktionen på Ellesgaard maksimalt udlede 6676 kg N/år efter gennemførelse af udvidelsen. Ifølge beregning i it-ansøgningskema er den samlede emission fra anlæg i ansøgt drift 4916,58 kg N/år, når staldene indrettes med gyllekøling, der reducerer ammoniakudledningen med minimum 30%, samt der er foderkorrektioner på foderenheder til såvel smågrise som slagtesvin – henholdsvis 1,85 FE/smågrise og 2,66 FE/slagtesvin samt maksimalt 150 g råprotein/FE til slagtesvinene.

Nedenfor er vist beregningerne for de forskellige etaper udvidelsen gennemføres i: På grund af indgang vægt og afgang vægt er anderledes på Ellesgaard end normen er emissionsgrænseværdien for slagtesvin regnet ud som følger:

$$\begin{aligned} &(114 - 32) \times (20,95 + (0,177 \times (114 + 32))) \\ &82 \times (20,95 + (0,177 \times 146)) \\ &82 \times (20,95 + 25,84) \\ &82 \times 46,79 = 3509,25 \\ &\text{Omregningsfaktor for emission } 3509,25 / 3190 = 1,1 \\ &0,29 \times 1,1 = 0,32 \\ &0,22 \times 1,1 = 0,24 \\ &\text{Max emission fra ny slagtesvinestald er beregnet som følger.} \\ &0,32 - (((0,32 - 0,24) / 587) \times 303 - 210)) \\ &0,32 - ((0,08 / 587) \times 93) \\ &0,32 - (0,000136286 \times 93) \\ &0,32 - 0,012675 = 0,307 \end{aligned}$$

Max emissionen fra gammel slagtesvinestald er beregnet ud fra Ellesgaards indsættelses vægt og afgang vægt som følger.

$$\begin{aligned} &(114 - 32) \times (20,95 + (0,177 \times (114 + 32))) \\ &82 \times (20,95 + (0,177 \times 146)) \\ &82 \times (20,95 + 25,84) \\ &82 \times 46,79 = 3509,25 \\ &\text{Omregningsfaktor for emission } 3509,25 / 3190 = 1,1 \\ &0,35 \times 1,1 = 0,39 \end{aligned}$$

Samlet emissionsgrænseværdi for slagtesvin ud fra 303 DE i nye stalde og 155 DE i gamle stalde.

$$(314 \text{ DE} \times 36 \text{ slagtesvin/DE} \times 0,298 \text{ kg NH}_3\text{-N/slagtesvin}) + (156 \text{ DE} \times 36 \text{ slagtesvin/DE} \times 0,39 \text{ kg NH}_3\text{-N/slagtesvin}) = \mathbf{5427 \text{ kg NH}_3\text{-N}}$$

På grund af indgang vægt og afgang vægt er anderledes på Ellesgaard end normen er emissionsgrænseværdien for Smågrise regnet ud som følger:

$$\begin{aligned} &(32-7,2) \times (20,95 + (0,177 \times (32+7,2))) \\ &24,8 \times (20,95 + (0,177 \times 39,2)) \\ &24,8 \times (20,95 + 6,9) \\ &24,8 \times 27,85 = 690,68 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{Omregningsfaktor for emission } 690,68/628 = 1,1 \\ &0,06 \times 1,1 = 0,066 \\ &0,0545 \times 1,1 = 0,06 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{Max emission fra ny smågrisestald er beregnet som følger.} \\ &0,066 - (((0,066 - 0,06) / 587) \times 35 - 250)) \\ &0,066 - ((0,006 / 587) \times 215 -) \\ &0,066 - (0,000010221 \times 215 -) \\ &0,066 - 0,002197515 - = 0,064 \end{aligned}$$

Max emissionen fra gammel Smågrisestald er beregnet ud fra Ellesgaards indsættelses vægt og afgang vægt som følger:

$$\begin{aligned} &(32-7,2) \times (20,95 + (0,177 \times (32+7,2))) \\ &24,8 \times (20,95 + (0,177 \times 39,2)) \\ &24,8 \times (20,95 + 6,9) \\ &24,8 \times 27,85 = 690,68 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{Omregningsfaktor for emission } 690,68/628 = 1,1 \\ &0,071 \times 1,1 = 0,078 \end{aligned}$$

Samlet emissionsgrænseværdi for smågrise ud fra 35 DE i nye stalde og 50 DE i gamle stalde

$$(35 \text{ DE} \times 200 \text{ slagtesvin/DE} \times 0,067 \text{ kg NH}_3\text{-N/slagtesvin}) + (50 \text{ DE} \times 200 \text{ slagtesvin/DE} \times 0,078 \text{ kg NH}_3\text{-N/slagtesvin}) = \mathbf{1249 \text{ kg NH}_3\text{-N}}$$

$$\mathbf{\text{Samlet emission fra Ellesgaard } 5427 \text{ kg NH}_3\text{-N} + 1249 \text{ kg NH}_3\text{-N} = 6676 \text{ kg NH}_3\text{-N}}$$

På baggrund af ovenstående finder Teknik & Miljø, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt resurseforbruget fra anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jfr. Husdyrlovens §19. Endvidere vurderer Teknik & Miljø, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

8 Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse

8.1 Alternative løsninger

Et alternativ til udvidelsen på Ellesgaard er en fortsat produktion med uændrede antal dyreenheder. Det vil medføre en nedslidning og efterfølgende nedlukning af produktionen.

Et andet alternativ kunne være at placere en udvidelse på Naskegaard, som er en anden ejendom som ejes af ansøger.

Denne løsning vil medføre en del ekstra transport af foder, dyr og personale, da udgangspunktet i driften er Ellesgaard, hvor der er foderfabrik, personale faciliteter og lignende. Det vil sige en langt dyrere og mere besværlig produktionsform.

Teknik & Miljø vurderer samlet set ikke det behandlede alternativ som værende bedre end det ansøgte projekt.

8.2. 0-alternativ

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres.

Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0-alternativet til den ansøgte udvidelse er at opretholde den nuværende produktion på det niveau den er nu. Dette vil dog reelt betyde en begyndende afvikling af bedriften, hvilket ikke er hensigtsmæssigt, såfremt man ønsker at være en part af dansk landbrug også i fremtiden. Det ansøgte projekt skal være med til at sikre, at det fortsat kan være rentabelt at drive Ellesgaard både nu og i fremtiden. Hvis den beskrevne udvidelse af antal dyreenheder ikke finder sted, vil det betyde, at svineproduktionen ”ikke kan følge med” og bliver urentabel.

0-alternativet vil betyde, at Ellesgaard ikke bidrager til en øget miljøpåvirkning i lokalområdet. Det er dog Teknik & Miljø's vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Ellesgaard ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende godkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen på Ellesgaard, er det Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen på Ellesgaard ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring Ellesgaard end ved den nuværende produktion – jf. afsnittene om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

Det er Teknik & Miljø's vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Ellesgaard, ville være en begyndende afvikling af produktionen. På nuværende tidspunkt eksporteres flere smågrise væk fra øen på grund af manglende slagtesvineproducenter. Idet en del af svinene kan opfedes på Ellesgaard kan det være medvirkende til, at antallet af slagtinger på slagteriet i Rønne ikke falder og dermed kan produktionsudvidelsen være medvirkende til at sikre, at Bornholm også i fremtiden har et slagteri. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagteriet, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes. Udvidelsen vil derimod betyde øget beskæftigelse i selve produktionen samt i en række følgeerhverv.

9 Samlet konkluderende vurdering

Der er foretaget beregninger af ammoniakfordampningen og ammoniakdepositionen til omkringliggende naturarealer. Anlægget ved Ellesgaard er beliggende indenfor 1000 m af naturområder, der er beskyttet i form af bufferzoner. Det vurderes desuden at ingen af de nærliggende naturområder vil blive påvirket væsentligt af forøgelsen i ammoniakdepositionen som følge af besætningsudvidelsen. Desuden vurderes vandmiljøet ikke at blive påvirket væsentligt af næringsbelastning fra overfladisk afstrømning.

Kravet til 20 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen ved, at der er etableret gyllekøling i klimastaldene og en af slagtesvinestaldene.

Landskabeligt placeres den nye stald vest for de eksisterende stalde. Bygningens østgavl bliver fremskudt i forhold til de øvrige stalde øst facader. Det vurderes dog ikke at dette vil blive dominerende fra Ibskervej. Den nye gylletank placeres ved siden af de eksisterende tanke, som ikke er synlige fra Ibskervej. Placering af den nye stald vest for de eksisterende stalde samt gylletankens

placering gør, at bygningsmassen ligesom tidligere vil komme til at fremstå som en samlet harmonisk enhed i landskabet.

Med hensyn til nabogener er det Teknik & Miljø vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde større gener for naboerne omkring Ellesgaard end ved den nuværende produktion. Endvidere er der beskrevet og stillet vilkår, som sikrer, at de nødvendige foranstaltninger træffes ved ophør af driften på ejendommen, således at forureningsfare undgås.

Ses der på projektets kortsigtede såvel som langsigtede virkninger på miljøet vurderes disse ikke at være af væsentlig betydning. Teknik & Miljø har vurderet, at den øgede ammoniakemission fra Ellesgaard ikke vil have en negativ indvirkning på naturområderne, hverken på kort- eller langsiget.

Med hensyn til udspretningsarealernes placering ligger ingen arealer i nitratfølsomme områder i forhold til vandindvinding og ej heller i fosforbelastede områder. En part af udspretningsarealerne ligger indenfor nitratklasse 1 i forhold til overfladevand. Idet der maksimalt tildeles 1,36 DE/ha overholdes beskyttelseskravet i forhold til nitratklasse 1.

Samlet set vurderer Teknik & Miljø, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøgeren truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Teknik & Miljø vurderer, at indretning og drift af husdyrbrug, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

10 Generelle forhold

10.1 Tidligere offentliggørelser

Bornholms Regionskommune offentliggjorde i perioden 19. januar til 2. februar 2011, at kommunen havde modtaget en ansøgning vedrørende ønske om udvidelse af svineproduktionen på Ellesgaard, Ibsker. Regionskommunen modtog ingen skriftlige debatindlæg som følge af offentliggørelsen.

10.2 Klagevejledning

Regionskommunens afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af enhver med retlig interesse i sagen. Evt. klage skal være skriftlig og indsendes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, Skovløkken 4, 3770 Allinge eller på Teknikogmiljoe@brk.dk

Herfra videresendes klagen til Natur & Miljøklagenævnet, der vil behandle klagen.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler et gebyr på 500 kr. Du modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Bornholms Regionskommune. Du skal benytte denne opkrævning ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Klagefristen er 4 uger fra 3. april 2014.

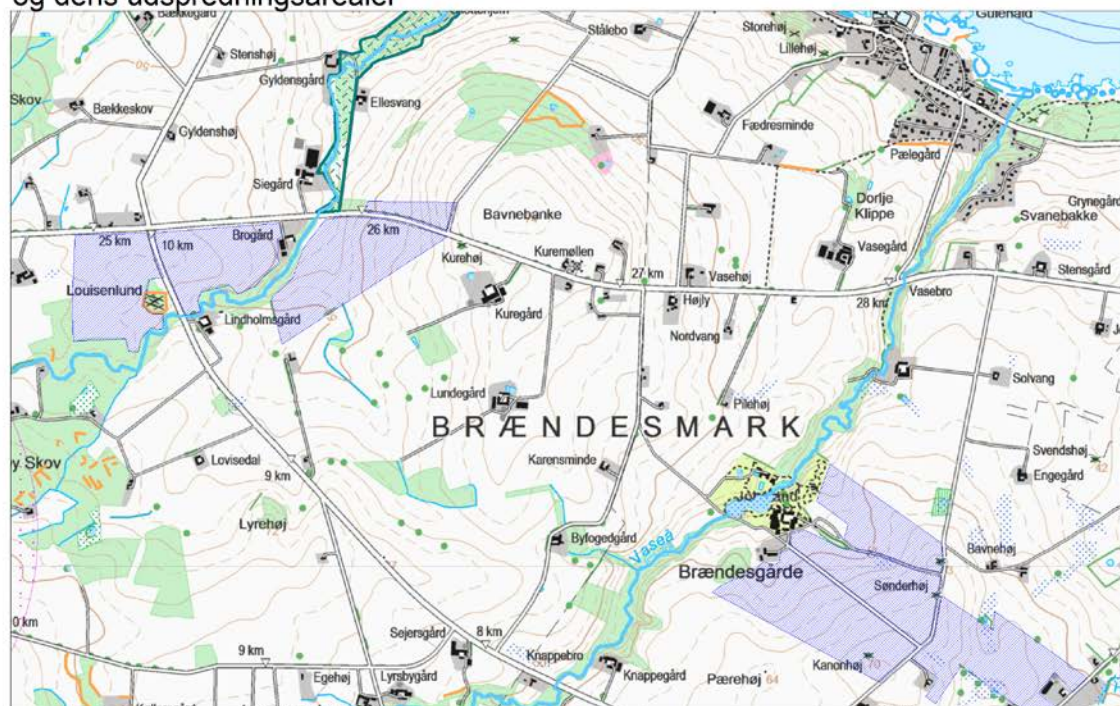
Bilag 1 – Ellesgaard placering i forhold til §3-natur og EU-habitatområder

Kort med angivelse af §3 områder og EU-habitatområde i forhold til Ellesgaard og dens udsprejningsarealer

- **Arealer**
- **EU-habitatområde**
- **Vandløb beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Mose beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Søer over 100 m², som er beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3**
- **Overdrev beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Sten- og jorddiger beskyttet af Museumslovens**
- **Hede beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3**
- **Nærmområde for vandindvinding**
- **Lavbundsarealer**
- **Eng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Strandeng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Terrænhældning over 12 grader**
- **Terrænhældning fra 6-12 grader**
- **Bufferzoner omkring §7 natur**

Kort med angivelse af §3 områder og EU-habitatområde i forhold til Ellesgaard og dens udspretningsarealer

- **Arealer**
- **EU-habitatområde**
- **Vandløb beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Mose beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Søer over 100 m², som er beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3**
- **Overdrev beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Sten- og jorddiger beskyttet af Museumslovens**
- **Hede beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3**
- **Nærområde for vandindvinding**
- **Lavbundsarealer**
- **Eng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Strandeng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3**
- **Terrænhældning over 12 grader**
- **Terrænhældning fra 6-12 grader**
- **Bufferzoner omkring §7 natur**

Bilag 2 – Anlægstegeting

